

До Президента на
Република България
Г-н Плевнелиев

До Председателя на НС
Г-н Миков

До зам. председателя на МС
Доц. Бобева

До Министъра на
Земеделието и храните
Проф. Греков

До проф. Станков
Ръководител на колектива за
разработка на Стратегия за
развитие на земеделието

Уважаеми господа,

Изпращаме Ви Резюме на бележките на Клуба на аграрниците социалисти в гр. София по Националната стратегия за устойчиво развитие на земеделието в България за периода 2014 – 2020 година.

Моля да допуснете на заседанието на 22 октомври 2013 г в Стара Загора, на което ще се разглеждат проблемите за развитието на земеделието, Секретарят на клуба проф. Николай Тодоров, които да представи нашите виждания.

С уважение

Проф. Николай Тодоров

Резюме

на предложенията от Клуба на аграрниците социалисти в София при
обсъждането на Националната стратегията за устойчиво развитие на
земеделието в България за периода 2014 – 2020 година

На 10 октомври 2013 г. беше проведено събрание на Клуба за обсъждане на „Националната стратегия за устойчиво развитие на земеделието в България за периода 2014 – 2020 г.” по-нататък наричана за краткост „Стратегия”. След представянето на Стратегията от проф. Иван Станков, в рамките на изказвания на членовете на Клуба бяха направени редица оценки и предложения, целящи подобряване на Стратегията. Всеобща беше положителната оценка на нуждата от разработка на държавна стратегия и за направеното от многобройният колектив от над 100 учени и специалисти в тази насока. В това резюме оставяме настрана положителните оценки и излагаме главно посочените слабости и направените препоръки за подобряване на Стратегията от членовете на Клуба.

1. Стратегията отразява в основни линии вярно състоянието и нуждите от бъдещи промени в българското земеделие, но тя не ангажира сегашното и бъдещите правителства, законодателните и другите държавни и обществени органи с изпълнението на определени задачи и изисквания от оперативен и законодателен характер. Липсват конкретни мероприятия, ориентировъчни цифри, какво искаме да произведеме и в какви срокове да го постигнем. Липсват данни за финансовите ресурси за реализиране на Стратегията и техните източници. Ако приемем, че една стратегията включва: формулиране на основните цели и задачи, съгласуване разпределението на ресурсите – земя, пари и хора – за тяхното изпълнение, как да протече във времето и очакваните резултати (конкурентна способност, качество на продукцията, себестойност, добиви и т.н.) от предвидените дейности, то работата по Стратегията трябва да продължи. Може би в нейното уточняване трябва да вземат участие Министерството на финансите и Министерството на икономиката, енергетиката и туризма. При сегашното състояние Стратегията остава като едно добро пожелание, което не ангажира конкретно никого. Държавата и нейните органи не могат да управляват успешно процесите, ако нямат конкретни цели за определен период от време.

2. Не са посочени методите за постигане на желаните цели. Липсата на тези елементи в Стратегията я лишава от необходимия действен характер, които да насочи развитието на земеделското производство в определената посока. Например поставя се проблема за разширяване на зеленчукопроизводството, овощарството и животновъдството. Предвидените средства за стимулиране на тези отрасли в ОСП на ЕС са недостатъчни да се постигне тази цел. Не са посочени и националните мерки насочени в тази посока. Желанието да се насочат субсидиите, които ще останат от единните заплащания на площ използвана земя, при поставяне на таван за тези субсидии, ще бъде заобиколено в голяма степен с обособяване на самостоятелността на съществуващите отделни предприятия в рамките на големите арендатори.

Вероятно ще се постигне по-добър резултата при заплащане на субсидия, обвързана с делът на посочените производства. Примерно за условна глава едър добитък (УГЕД) и за декар лозя, овошки, зърнено-бобови култури и зеленчуци се дават по 3 точки. Стопанинът получава завишения на субсидията с толкова процента, колкото точки събира за всеки 1000 декара използвана земя. Примерно ако има 33 УГЕД на 1000 дка ще получи двойна субсидия за 1 дка. Или ако има 15 УГЕД и 10 дка зеленчуци на 1000 дка ще получи с 75% завишена субсидия. Така ще се мобилизират не само държавните но и частните усилия за постигане на желаните цели.

3. Липсват разчети и варианти на развитието на нашето земеделие от който да се види, при кой вариант се получава най-висока принадена стойност, при допускане на внос на отделни продукти за сметка на по-ефективен износ на други. Да се избере такъв вариант на стимулиране на развитието на земеделието, които е най-изгоден за страната. Стратегията трябва да води да по-рационална производствена (отраслова) структура, която да възроди земеделието и селото, да е обвързана с продоволствения проблем и съобразена с пазарните отношения.

4. Липсва яснота за методите за възстановяване, модернизиране и разширяване на напояването като решаващ фактор за развитие на зеленчукопроизводството, а в голяма степен и на животновъдството и другите отрасли. Как да се осигурят средства за капиталовложения, как да се обединят усилията на държавата, частния бизнес и ползвателите на водата за изграждане на напоителната система, чиято роля в бъдеще ще нараства.

5. Няма ясни мерки водещи към модернизация на индустриалното производство и към подпомагане на средният и дребният бизнес в областта на земеделието. Както и

за съчетанието между едрото, средното и дребното производство. Примерно, ако земеделските кооперации и арендаторите подпомагат и обслужват с основна обработка, изкупуване, сортиране и опаковане на продукцията на дребните производители това да им дава възможност да получават точки за определяне на размера на субсидията на декар, както за собственото интензивно производство (животновъдство, зеленчуково производство, лозарство и овощарство). От друга страна, така може да се подобри използването на машините, с които разполагат едрите арендатори и земеделски кооперации и ще се увеличат субсидиите им. Същевременно асоциираните към кооперациите и арендаторите стопанства с под 10 дка ще могат да получат субсидии също.

6. Сега в Стратегиите за отделните отрасли има противоречия и до известна степен несъвместимост. Трябва да се държи сметка и за баланса на земята и общата доходност от нейното използване, за сеитбооборота, водещ до запазване и подобряване на почвеното плодородие, за фуражното производство. Необходимо е общо отраслови специалисти да оценят, съчетаят и балансират развитието на отделните отрасли, вноса и износа.

7. Необходимо е да се набележат мерки за преодоляване на сегашното положение да произвеждаме главно зърно и маслодайни семена, които изнасяме като суровини с ниска добавена стойност, вместо да ги преработваме, да създаваме работа на безработните и да увеличаваме принадлежната стойност на земеделската продукция и националния доход.

8. Липсват мерки за преодоляване на сивият сектор в земеделието и промишлеността за преработка на земеделските продукти, и за намаляване на кражбите на селскостопанска продукция от полето и на животни, които са голям проблем у нас. Кражбите допринасят за намаление отглеждането на животни, на лозя, овощки и дори на царевича, специално в малките и средните стопанства.

9. Липсват ясни мерки за слагане на ред в собствеността на земя, нейната продажба и използване.

10. Предложението за обединяване на всички браншови съюзи, асоциации и сдружения в Национална земеделска камера не отговаря на Европейската практика и се нуждае от друго по-рационално решение. Субсидиите за споменатите НПО обаче са мощен и не използван до сега лост за осъществяването на тяхното обединение по браншове и общо.

11. В Стратегията няма задоволително решение за развитието и подобряването на земеделското образование, наука и консултантска дейност в бъдеще. Написаното е много общо, без ясни цели и средства за постигането им.

12. Не е ясно как ще се постигне подобряване на материалното състояние и на условията за живот на село и на работещите в земеделието, което ще позволи да намалее бягството към градовете и в чужбина, за сметка на обезлюдяването, демографския срив и лошото използване и поддържане на природните ресурси.

13. Няма нито дума за интензификацията на земеделското производство и преодоляване на голямото изоставане по производителност на труда, по продуктивност на животните и от единица площ заета с отделните култури в сравнение със средните европейски показатели, към които вместо да се доближаваме за съжаление се отдалечаваме напоследък. Стратегията трябва да е в унисон с целите на ЕС – производство на базата на знанията и висока производителност. Не са представени достатъчно ясно и перспективите за развитие на биологичното производство и опазването на природните ресурси.

14. Проблемите за интегрирането на производството по ширина и вертикално, между предприятията и вътре в тях се нуждаят от ясно поставяне и насочване в едно продуктивно направление.

15. Въпросите за развитието, усъвършенстването и разнообразяването на кооперирането и сдружаването за различни цели на производството, преработката и продажбата се нуждаят от ясна постановка и насочване в правилно русло.

16. При разработката на Стратегията не е отчетен опитът на европейските страни, от които може да се заимстват отделни полезни решения. Полезно би било ако Стратегията се съобрази с Методиката за стратегическо планиране в Р. България, разработена с участието на редица международни експерти и приета от Съвета за административна реформа, през 2010 г.

17. Направеното е добра основа за широко обсъждане, за допълнителни разчети, допълнения и конкретизиране на Стратегията, за да изкристализират основните мерки, които да станат държавна политика (одобрена от Народното събрание), да бъдат подкрепени със средства за тяхното реализиране и да служат като мероприятия, чието изпълнение да може да се отчита и следва от бъдещите правителства.

Към Стратегията могат да останат като приложения визията и мероприятията за развитие на отделните отрасли, но след тяхното правилно структуриране в съответствие с продоволствените нужди, вътрешния и международния пазар.

От Клуба на аграрниците социалисти

Секретар: проф. Николай Тодоров